

VIJESTI

PRVI MEDITERANSKI KONGRES FIZIKALNE MEDICINE I REHABILITACIJE

Od 12 do 16 svibnja 1996. održan je u Izraelu (Herzliya) prvi Mediteranski kongres fizikalne medicine i rehabilitacije. Taj povijesni kongres održan je pod pokroviteljstvom Europskog udruženja fizikalne medicine i rehabilitacije, Internacionalnog udruženja fizikalne medicine i rehabilitacije, Internacionalne asocijacije medicinske rehabilitacije (IRMA), Internacionalnog udruženja elektrofiziološke kineziologije (ISEK) i Europske udruge istraživanja u rehabilitaciji. Organizator kongresa bilo je Društvo za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju Izraela na čelu s prof. Ringom. Kongres se održavao u hotelima Dan Accadia i Sharon u predivnom ljetovalištu Harzliya nadomak Tel Avivu.

Govorni jezik bio je engleski a slogan kongresa: "Rehabilitacija bez granica".

Kongresu je bilo nazočno nekoliko stotina sudionika iz mnogih zemalja svijeta, sa svih kontinenata. Iz Hrvatske su bili nazočni dr. Bobinac-Georgijevski, dr. Hećimović, dr. Potrebić, dr. Kajla, dr. Čop-Rupić i dr. Sekelj-Kauzlarić.

Znanstveno-stručni program kongresa bio je vrlo bogat a odvijao se kroz plenarna predavanja, seminare, sjednice, simpozije, priopćenja, posterske sekcije i diskusije.

Prvog dana kongresa upriličeno je svečano otvorenje nakon kojeg su sudionicima podijeljeni kongresni materijali te izvršno priređen Zbornik radova u luksuznom izdanju, tako da su sudionici mogli ne samo aktivno pratiti svaku sjednicu nego se i unaprijed pripremiti za diskusiju.

Kongresne aktivnosti odvijale su se na nekoliko lokacija istodobno, počevši od prvog radnog dana (ponedjeljak). Stoga je trebalo veliko umijeće i iznimna točnost organizatora i sudionika kako bi se mogle pratiti sve teme koje su pojedince zanimala.

Funkcionalna evaluacija rehabilitacijskih postupaka bila je tema prve sjednice u glavnoj kongresnoj dvorani. Uvodno predavanje održao je Granger (USA) o jedinstvenom sustavu mjerenja rezultata rehabilitacije te o pokušaju da se što objektivnije procijenjuje vrijednost postupka tijekom rehabilitacije i njihov "cost-benefit". Drugi uvodničar, Wade (UK), dao je osvrt na funkcionalna mjerenja koja se danas rabe. Zatim su se sjednici u 11 govornih prezentacija i s dvama posterima, te u diskusiji nakon svakog izlaganja pozabavili postojećim i modificiranim skalama mjerenja funkcionalne sposobnosti, napose nakon ozljede kralježničke moždine, CVI te kraniocerebralnih ozljeda.

U drugoj dvorani tema je bila - površinski EMG, a istodobno se u hotelu Sharon održavao radni sastanak medicinskih sestara u rehabilitaciji.

Tijekom istog prijepodneva, u dvorani C, razmatrana je još jedna zanimljiva tema: Sustav rehabilitacije i administrativna pitanja. Uvodna predavanja, svaki o svojoj organizaciji rehabilitacije, održali su predstavnici Belgije, Francuske, Portugala,

Španjolske, Cipra, Izraela, Turske i Slovenije. Posebno su prezentirani modeli rehabilitacije veterana u Izraelu Tel - Hashomer model rehabilitacije bolesnika s multiplom sklerozom. Iz izlaganja i diskusije u nastavku bilo je jasno koliko se sustavi rehabilitacije, doktrinarni i organizacijski pristupi razlikuju od zemlje do zemlje, ali da su dileme i osnovni problemi gotovo isti.

U popodnevnom radu teme su bile: Terapijske mogućnosti, Određivanje sposobnosti te Okupacijska, radna i profesionalna rehabilitacija. Zanimljivo uvodno predavanje o sveukupnoj medicini i primjeni raznih već zaboravljenih metoda i sredstava u liječenju održao je Ernst (UK) a zatim se u desetak izlaganja govorilo o alternativnim metodama u fizikalnoj medicini, o primjeni prirodnih čimbenika, vode, ali ne peloida u rehabilitaciji. Prikazan je pokušaj tretmana spazam botulinus toksinom te jahanjem, dok je posebna tema bila psihoterapija u rehabilitaciji.

Točna procjena stupnja invalidnosti problem je u mnogim zemljama te je sa zanimanjem saslušano predavanje Banka (Izrael) o modelu izraelskog zdravstvenog osiguranja a zatim i o španjolskom modelu koji je predočio de Cavedes.

Radna terapija s okupacijskom i profesionalnom rehabilitacijom zauzima značajno mjesto u suvremenim rehabilitacijskim programima. Stoga je tome posvećena posebna sekcija u okviru koje je prikazano i hrvatsko iskustvo tijekom rehabilitacije žrtava Domovinskog rata (Čop i sur.).

Utorak, drugi radni dan, bio je posvećen rehabilitaciji nakon amputacije i protetskog zbrinjavanja, rehabilitaciji nakon CVI te poslije ortopedskih zahvata. Desetine radova pokazuju da je veliki napredak ortopedske operativne i protetske tehnike doveo do pomaka u rehabilitacijskom pristupu. Epidemiologija CVI te njegove posljedice predstavljaju, međutim, i nadalje velik problem u rehabilitaciji i po opsegu i po izazovima koje nameću.

Istog dana u popodnevnim satima raspravljalo se o novinama u elektrofiziologiji te o njihovoj primjeni u rehabilitaciji, napose kod lezije perifernih živaca.

Da je etika u medicini, posebice u rehabilitaciji, sve aktualnija, potvrdila je i posebno organizirana radionica o toj temi, a i veliko zanimanje koje su sudionici pokazali za naš rad o etičkim problemima tijekom rehabilitacije bolesnika s ozljedom kraljezničke moždine, žrtava Domovinskog rata (Sekelj-Kauzlarić i sur.).

U srijedu, trećeg dana rada kongresa, središnja tema bila je rehabilitacija živčanomišićnih bolesti i ozlijeđenih s lezijom kraljezničke moždine. Uvodno predavanje održao je El Masry (UK) a zatim je uslijedio niz od 9 izlaganja o iskustvima u rehabilitaciji ozljeda kraljezničke moždine u Izraelu, Rusiji, SDA, Nizozemskoj, Austriji, Grčkoj i Sloveniji. Problemi u rehabilitaciji tih bolesnika isti su u svim zemljama a među njima se ističe problem kupiranja spazama mišićne, koji su na svoj način pokušali riješiti i liječnici iz Hrvatske (Kajla, Čop i sur.).

Nakon medicinske rehabilitacije kod bolesnika nakon CVI, ozljede kraljezničke moždine ili slično javlja se problem povratka u životnu i radnu sredinu bez obzira na mogućnost te sredine. Zbog toga je veliko zanimanje pokazano za sjednicu o rehabilitaciji u zajednici, a jedan od predsjedatelja bila je i dr. Bobinac-Georgijevski, koja je iznijela hrvatsko iskustvo iz tog područje.

Sve dulji životni vijek u svim zemljama rezultira potrebom za izdvajanjem gerijatrijske rehabilitacije kao zasebnog područja, kojoj je bila posvećena jedna sjednica. Predočena su velika iskustva Izraela, USA i Australije iz tog područja.

Istodobno se održavala i veoma zanimljiva sjednica o invalidskom športu tijekom koje se nakon zanimljivog predavanja Steadwarda (Canada), raspravljalo o športašima koji su postali invalidi i invalidima koji su tek nakon traume otkrili u sebi velike športske mogućnosti.

Začuđujuće malo prostora i zanimanja pripalo je reumatologiji. Govorilo se o primjeni fizikalnih postupaka kod reumatoid-artritisa dok su druga reumatološka stanja ostala potpuno po strani. Prednost je u terapiji takvih stanja dana kinezioterapiji, krio i hidropostupcima.

Posebna sjednica posvećena je, međutim, tehnologiji u rehabilitaciji. no osim FES i uporabe računala u rehabilitaciji, o drugim elektropostupcima kao i o magnetoterapiji, ultrazvuku i ostalim tehnološkim mogućnostima, gotovo da nije bilo ni govora.

Nastavak radnog dana u srijedu bio je ispunjen radovima o motoričkoj kontroli CNS-a, seksualnim funkcijama u rehabilitaciji ozlijeđenih s lezijom kralježničke moždine te o kraniocerebralnim ozljedama. Na kraju radnog dana bilo je riječi o bolu, kao neiscrpnj temi.

Četvrtog dana rada središnja tema je bila biomehanika, predstavljena desecima radova iz područja temeljnih, tehnički zahtijevnih i veoma skupih istraživanja u čemu su prednjačili znanstvenici iz USA, Izraela, Italije i Nizozemske.

Novе metode i programi rehabilitacije nakon kraniocerebralnih ozljeda bila je jedna od tema o kojoj su posebno zanimljivo govorili stručnjaci Loewenstein rehabilitacijskog centra iz Izraela. Taj centar sudionici kongresa mogli su i organizirano posjetiti.

Rehabilitaciji djece i timskom pristupu rehabilitaciji bilo je posvećeno nekoliko desetina radova iz raznih zemalja.

Završnog dana kongresa održano je i niz sastanaka, među kojima treba izdvojiti sastanak mediteranskog komiteta o suradnji među zemljama Mediterana. Zanimljivo je da Mediteranski komitet čine po dva predstavnika Italij, Francuske, Španjolske, Turske, Grčke, Egipta te po jedan predstavnik Cipra i Slovenije.

Zapažena je i prateće izložba opreme i tehnoloških dostignuća.

Uz znanstveno - stručni dio aktivnosti kongresa svakodnevno se odvijao bogat, zanimljiv i vrhunski pripremljen društveni i kulturni program.

Na kraju, ostala je nada u ponovni susret u Valenciji (Španjolska) u svibnju 1998. na drugom Mediteranskom kongresu.

Sekelj-Kauzlarić Katarina, dr. med.